

Datum
2014-06-24

Diarienummer
2014-51

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Förändrad assistansersättning – en översyn av ersättningsystemet (SOU 2014:9)

(S2014/1703/FST)

Sammanfattning

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) ställer sig mot bakgrund av att assistansersättningen är högre än vad som motiveras med hänsyn till de kostnader ersättningen är avsedda att täcka bakom utredningens ambition att anpassa timschablonen till den verkliga kostnadsnivån, men förslaget löser inte problemet och avstyrker därför förslaget med differentierad timschablon.

I övrigt har ISF inga kommentarer.

Förslag till ny beräkningsmodell (avsnitt 8.4)

I olika utredningar har det konstaterats att utformningen av ersättningen för assistansersättningen medför möjligheter till övervinster för assistansbolag och att det i systemet finns inbyggt ett incitament att öka antalet timmar per brukare för att höja vinsten (se till exempel Utredningen om assistansersättningens kostnaders slutbetänkande Åtgärder mot fusk och felaktigheter med assistansersättningen (SOU 2012:6) och Inspektionen för socialförsäkringens rapport Assistansmarknaden – En analys av timschablonen (2012:12)).

Utredningen föreslår i huvudsak en uppdelning av den nuvarande schablonen i två delar; en grundschablon med i huvudsak samma innehåll som i dag och en ny tilläggschablon för brukare med stora behov av assistans på kvällar, nätter och helger.

Det är tveksamt om utredningens förslag på ett avgörande sätt ökar träffsäkerheten i relation till kostnader och enkelhet i relation till dagens schablonersättning. Assistansmarknaden är inte en normalt fungerande marknad och det finns stora möjligheter för olika anordnare att göra betydande vinster. En differentierad schablon löser inte detta grundläggande problem. Inte heller löser utredningens förslag problemet med att schablonen är kostnadsdrivande. Det kvarstår ett incitament för

brukare och anordnare att öka antalet assistanstimmar och att gå från grundschablon till tilläggschablon. Mer rimligt vore en modell där ersättningen mer motsvarar faktiska kostnader.

Utredningen har övervägt fem principiellt olika alternativa modeller för assistansersättningen, från en renodlad kostnadsredovisningsmodell, via modeller som kombinerar olika delar av kostnadsredovisning, timschablon och löneredovisning till en upphandlingsmodell. Genomgången är för summarisk och därmed otillräcklig för att ligga till grund för det förslag om differentierad schablon som utredningen har lagt.

Ett möjligt alternativ till schablonersättning som bara delvis beaktas och inte heller tillfullo utreds, skulle kunna vara en modell med regional upphandling av anordnare för att på så sätt skapa en regional marknad med ett antal anordnare som brukare kan välja ifrån. Krav kan i upphandlingen ställas så att de motsvarar en långsiktigt hållbar utveckling av kvaliteten i assistansen och ta hänsyn till de skiftande behov som finns hos personer med funktionsnedsättning. Det skulle innebära att personlig assistans ersätts och finansieras på ett sätt som offentliga insatser brukar, det vill säga att ersättningen motsvarar kostnaden för att utföra insatsen. Det skulle också på ett bra sätt svara mot utredningens övergripande uppdrag att ta fram förslag på en ändamålsenlig utformning av ersättningen och som kommer till rätta med de problem som uppdragats av nuvarande modell med schabloniserad timersättning. Ett sådant system skulle heller inte hota de kvalitetsmål som föreskrivs för insatsen.

Utredningens förslag innebär troligen också att Försäkringskassan kommer att få ökade administrativa kostnader, eftersom Försäkringskassan behöver bedöma huruvida en person som ansöker de facto har ett behov som överstiger det som är att betrakta som stora behov.

Detta yttrande har beslutats av tf. generaldirektör Dan Ljungberg. Joakim Söderberg har varit föredragande.

Dan Ljungberg
Tf. generaldirektör

Joakim Söderberg
Enhetschef